

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 „ — „
 Na štvrt roka --- 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stípcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Slovo k ľudákom!

Po veľkých namáhaniach konečne aspoň na chvíľu podarilo sa spriatelenie medzi staro- a mladoliberalmi, kuktorým pripojili sa všetci kazári, frajmaureri, socialisti, nezabohovia a všelijaká brandža. Už je teda naša vlasť od nešťastia ochránená! Netráp sa už viac, ľudu môj; už i tebe začne slnko Tiszovo svietiť! Áno, gróf Štefan Tisza má byť ten vyvolený človek, ktorý má všetko to previesť, čo nám je potrebné. Už má i ministrov popri sebe, ktorí spojenými silami pracovať budú, aby ľudu polahčeno bolo, keď aj nie na tomto, aspoň na druhom svete.

Tisza nepotreboval k zariadeniu vlády veľkej starosti. Veď všeliaké hodnosti a záujmy spriatelia i nepriateľov osobných. Tisza, keď videl že staroliberali sa ho pridržiajú, a že mladoliberali sa

Svätá Alžbeta uhorská medzi chudobou.

trasú pred ním: nuž celkom smele vypovedal, že komu sa nepáči jeho rozkazy plniť, aby hneď z jeho strany vystúpil!

A čo sa stalo, drahí rodáci? Tí, ktorí kričali nedávno — i proti kráľovi, že za národné požiadavky bojujú: teraz tichúčko sa pripojili k Tiszovi, ktorý ukázal národu «straku na kole» len preto, aby staroliberálna strana sa udržať mohla.

A preto my, ktorí sme dobre presvedčení o tom, že nemáme čo dobrého očakávať od tej vlády, ktorá nás len za podozrených drží pre pravdu: majme sa na pozore!

Gróf Štefan Tisza odpočiatku sa na ľudovú stranu krivým okom díval. Možno preto, že je on kalvín, a my katolíci; alebo preto, že ľudová strana hľadá pravdu i tam, kde to istých pánov mrzí. A takýchto hladošov, darebákov ľudová strana prenasleduje a prenasledovať bude vždy; nuž pravda, potom všetci títo potrimiskári zubami škripu na ľudovú stranu. Ale mi pritom všetkom, bárs aj tak kričia liberáli, že sú všetci jednej mysle a že všetci sú priatelia Tiszovi, veľkú budúcnosť neprorokujeme Tiszovej vláde. Lebo beda tej strane, kde nie presvedčenosť, ale iba osobné záujmy panujú. A to isté sa robí v strane liberálnej; tam sa všetko len dľa rozkazu plní: a keď je toho mnoho, nuž začnú sa rozopry a potom sa trhajú medzi sebou, a koniec toho je, že najdú volakú otázku, pri ktorej začnú sa vadiť a výsledok je ten, že kto im zavádzal, musí ich opustiť a oni, jako keďby bolo všetko v poriadku, sa zase smeria. A ty, ľudu nevoľný, ktorý musíš všetky farchy krajinské, stoličné a obecné znášať, ty len aby si sa díval na túto komédiu, za ktorú potom musíš krvomozolne platiť.

Hľa, toto má byť u nás že vraj osožná politika! Takto robia naši vlastiotcovia, páni ablegáti liberálni.

Tak sa stalo aj teraz. Krikov, hurtov narobili ablegáti po krajine. — Veď dľa pravdy v dobe Ex-lexu, ktorú si páni obštruanti sami zapríčinili, nemali by ani platu ablegátskeho brať.

Liberálni dobrodincovia vlasti sa tedy spriatelili, a aby sa toto spriatenie nezmarilo pri voľbách, o to sa teraz chce dobre vopred postarať Štefan Tisza. On chce mať na strane svojej nadžupanov a ostatných stoličných úradníkov, potom židov a vôbec všetkých takých sobeckých ľudí, ktorí cenia si priazeň radodajnej vlády nad

všetko presvddčenie i nad všetky záujmy krajiny. Nadžupanov volá si Tisza k sebe na výsluch na porad; a tých, ktorí by sa mu nepozdávali, zamýšľa zameniť svojimi ľuďmi. Úradníkom prisľúbil povýšenie platu už roku budúceho. Najnovšie vydal rozkaz, by popísaly sa dôchodky notárov. Takýmto poriadkom že získa si podriadených úradníkov, netrpí pochybnosti. Židom nasľuboval stavanie premnohých vicinálnych železníc a prekopanie kanálu medzi Dunajom a Tiszou. Zo všetkého fažif budú veľkokupci a tí kapitalisti ktorí zvykli pri štátnych podnikoch svojimi peňiazmi strašné percentá zarábať. Takýmto poriadkom nakloní si nenasýtne peňažné vrecká špekulantov.

A čo, keď by predsa ani kortešačky úradníkov ani shoňba kapitalistov nevedely voličov sohnáť do tábora liberálneho? Nuž od Tiszu všetko vystačí. On chce byť prísny, a prísne dá prevádzať i voľby v prospech svoj. My, ľudáci, dobre vieme už, čo to znamená, keď voľby prísne sa prevádzajú. Pri takej liberálnej prísnosti ani veľká väčšina ľudových voličov by nám nespomohla, keby nebol v platnosti zákon o kuriálnom súdobníctve.

U Kúrii však prestáva moc nespravedlivých ľudozrúťov. A strana naša veru vysúka rukávy: nech páči sa pánom hladošom liberálnym sviňstvá stvárať pri voľbách, my veru povlečieme ich pred Kúriu! Aj pri voľbách posledných, že Bože «čistých», zrušili sme nejeden mandát liberálny a opovážlivci s liberálnej stránky naplatili sa hodne tých tisíciek za trovy. Nuž takéto porážky predsa len odoberú chuť liberálom od svevolných výčinnov, a čo by ich aj ten Tisza ako vábil a posmeloval.

Rodáci, držme sa! Prídu časy vážne, kde každý bude mať príležitosť svoje nerovné ukázať. Len smele a verne: teraz, alebo nikdy! Nedajme sa klamať, ale voľme si takých ablegátov, ktorí ozaj budú hľadať požiadavky také, čo budú nášmu ľudu osožné.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

POLITICKÉ CHÝRY.

Položenie vlády.

Nový ministerpredseda mohol síce predniesť program svoj v snemovni, a podarilo sa mu aj podať návrh o odhlasovaní regrútov, ale ďalej už nemôže. Pri pojednávaní tohoto návrhu postavila sa mu v cestu zase len obštrukcia. Obštruantí zo strany neodvyslej podelili si úlohy. Pri doterajších pojednávaniach snemových zahovorila celý čas pojednávania jeden-dvaja rečníci. Tisza úfal sa, že obštrukcia na každý pád prestane v krátkom čase, ale nádej ho sklámala, lebo jestli tá obštrukcia aj prestane, nuž nebude to ono tak skoro.

Jest pravda, že väčšina Kossuthovcov kalvínskeho vierovyznania a židia všetci sú na stránke Tiszovej, ale títo mu sami nepostačia, lebo tí najtuhší obštruantí nechcú sa poddať bez všetkého boja Tiszovi, aby nezostali pred národom v podozrení, že za tak dlhý čas obštruovali bez príčiny aj bez výsledku. A ponevác Tisza nemá veľa času, bo regrúti musejú byť za krátky čas odhlasovaní, tedy je vo veľkých súrovciach.

Kossuth bol by síce hlavou strany neodvyslej — čo tolko obštruovala a ktorá bola viac ráz uzavrela, že bez maďarského komanda nikdy neodstúpi od obštrukcie; no preto pod novou vládou kalvína Tiszu, priateľa to židov, už po druhý krát vystupuje sám *Kossuth proti obštrukcie*. Keď ale ani Kossuthove slovo neupokojuje obštruantov, Tisza chce si vypomôcť tak, že dal predĺžiť snemové pojednávania o jednu hodinu. Toto predĺženie ale nič mu nespomôže, jestli sa obštrukcia vážne bude prevádzaf. Jedny noviny, priaznivé Tiszovi, teraz pišu, že Tisza iba za jeden týždeň bude ešte trpezlivým voči obštruantom, potom ale že prekvapí snemovňu akýmisi novým poriadkom. Nevedno, čo by to mal byť za poriadok, ale myslí sa, že chce zaviesť *dvojité pojednávania*: jedno v čase riadnom, a druhé zas každý večer. Tento poriadok bol by zhola protizákonný, ale je pravdepodobné, že by viedol k cieľu.

Budú-li voľby?

Tisza usiluje sa silou-mocou premôcť obštrukciu a zaviesť riadnu činnosť parlamentu. Z tejto príčiny hotový bude snáď previesť i ten plán svoj, aby sa denne dvoje pojednávania vydržovali. Dobré cíti, že mu iné nespomôže; ani s tým by nezískal, keby rozpustil snem a vypísal voľby nové. Nadžupani, prichodiači k nemu na výsluch, ako aj ablegáti liberálni, naporad prinášajú také zprávy, že voličia o liberáloch ani počuť nechcú. Tedy predbežne sa neopováži ministerský predseda gróf Tisza pustiť do volieb.

Volebné pohyby.

Dľa pravidiel parlamentu musí každý ablegát, jestli stal sa ministrom, alebo štátnym sekretárom, vzdať sa mandátu a podstúpiť voľbu novú. Tak aj teraz bude nová voľba v okrese Tiszovom v Ugre, v okrese Hieronimiho (nový obchodný minister) v Szatmáru a v okrese Berzeviczyho (nový kultusminister) v budapešianskom Jozefove. Ministri mávajú lahučké voľby, zvlášte v mestách kde jesto veľa židov a úradných pánov. Ale pri týchto voľbách nepôjde to novým pánom ministrom tak ľahko. Proti Tiszovi stavajú sa mocne Kossuthovci a tak iste aj proti Berzeviczimu. A na pr. Berzeviczy bol veľmi populárny človek vo svojom okrese, ktorý už deväť rokov zastupuje a predsa aj jeho kerteši budú mať dost starosti a behania, lebo, ako sa zdá, strana Kossuthova postaví Lakatoša a vystúpi proti nemu tiež veľmi mocne. Najľahšiu báde mať voľbu snáď ešte Hieronimy, miláček a patrón veľkokupcov (to jest židov). Keď bol v Szatmáre povedať programnú reč svoju, išli ho vítať nielen židia a úradníci, ako aj pisári, ale aj slávna kapitula rímsko-katolícka. A na bankete (hostine) pozdravil ho prvý Ján *Fichtel*, professor, *kňaz katolícky*. To bolo tiež škoda. Nepriatelia cirkve katolíckej a jej kňazov, budú teraz napádať nás za to, že cirkev naša úradne zatracuje cirkevno-politické reformy, a predsa najde sa kňaz, ktorý toho najväčšieho reformátora cirkevno-politického ide pred svetom zvelebovať. Ostatne ten Fichtel musí byť alebo mladý ešte človek, alebo nadmieru obmedzený a neskromný, bo od školovaného človeka sme ešte nikdy nečítali takých prázdnych hlúpostí, aké boly v tej reči Fichtelovej.

Programy nových ministrov.

Na sneme síce ešte nemali príležitosti vykrámiť svoje programy noví ministri, ale Hieronimy a Berzeviczy, ktorí majú teraz novú voľbu, spomenuli niečo zo svojich plánov aspoň pred voličmi.

Hieronimy je zaiste človek mnoho učený — to sa zapierať nedá. Ale je staroliberál najnebezpečnejší. To dokázal aj v Szatmáre, kde v dlhej reči vysvetloval voličom, ako pôjde na pomoc kapitalistom a kšeftárom. Chce stavať vicinálnych železníc — ale veľmi mnoho — a prekopaf kanál pre premávku od Tiszy k Dunaju. Nuž kto vie, čo sa to ako gazdovalo kedysi a takrečeno vždy pri stavbe železníc, mostov atď., ten snadno pochopí, že sa nejeden staroliberál kapitalista potešil s tou nádejou, že budú tu zase masné zárobky zo štátnych, stoličných a obecných peňazí. Hovoril aj o tom, ako zamýšľa uľaviť na premávkových trovách tým, ktorí dovážajú si tovar vo veľkom. Tomuto sa bohatí židovskí kupei môžu tešiť. Ale o potravných spolkoch nehovoril ani slova. Ani o tom, ako by sa mohly poskytnuť dáke výhody ľudu chudobnému, na pr. keď ide na roboty.

Berzeviczy minister vraj «náboženstva» a výučby tiež ukázal už, ako mu leží na srdci náboženstvo. Už ho vyhladaly a o pomoc prosily kadeaké umelecké ale prítom frajmaurerské spolky o priazeň a podporu, a nový

pán minister aj ochotne prisľúbil im, že si za *povinnosť* pokladať bude v novom postavení svojom všemožne ísť im na ruku. Tedy kde sa bude jednať o frajmaureriu, o beznáboženské ústavy, tam chce byť nový minister náboženstva hlavným patrónom.

Obrátený kepeň liberálov.

Za dosavadnej doby liberalizmu nikto nebol vlastencom, iba liberáli. A z toho vlastenectva prenasledovali každého človeka ako vlastizradcu, jestli pomáhal ľudu, maďarskej reči nerozumejúcemu. Týmto činom odstrašili mnohých poctivých mužov od akejkoľvek činnosti v prospech ľudu. Vtedy im také pokračovanie pasovalo do krámu. Ale sa takáto politika spomstila na nich, a oni badajú teraz, že ľud od každého opustený a preto bez-trestne zdieraný, stojí už na pokraji úplnej záhuby a od-vážený je porátať sa s tými, ktorí ho o všetko právo a všetku slobodu a tak aj o všetko temer imanie pripravili. Toto vediac nová liberálna vláda, zdá sa, že si kepeň trochu obráti, aby ukojila nemaďarské národnosti. Dokázal to sám Štefan Tisza v svojej programnej reči, aj v jednom liste, ktorý bol upravil na istého Sasa (Nemca). A dokázal to aj nový kultusminister. Predtým liberálni kultusministri iného nerobili, iba silou-mocou zoštatňovali školy konfesionálne. To že malo byť nevyhnutne potrebné pre vybudovanie jednotného štátu národného, tým viac, bo v cirkevných školách nevychovali sa vraj deti k zabudnutiu svojej národnosti. — Nuž hľa, nový kultusminister Berzeviczy už obrátil kepeň. On v svojej programnej reči hovoril, že zoštatňiť školy cirkevné je vec nemožná, nielen pre nedostatok peňazí, ale aj preto vraj, lebo s liberalizmom *nesrovnáva sa ukraľovať práva cirkvi a národnosti*. V tom má pán Berzeviczy pravdu; a kde bola tá pravda a tá liberálnosť za tých minulých 35 rokov?

Tiež obrátený kepeň.

Toto sa týče novin «Budapesti Hirlapu». Len preto píšeme o nich v «Krestane», lebo dobre je nám známe, že «Budapesti Hirlapa» čítajú veľmi mnohi duchovní, učiteľia a vôbec všetci ti, ktorí nie sú protikresťanského smýšľania, ačpráve ináč za kresťanské zásady verejne vystupovať sa akosi boja. «Budapesti Hirlap» získal u takýchto veľkú vážnosť a priazeň s tou svojou taktikou, že voľakedysi zachádzaly s každou ofazkou len v rukavičkách, a to veľmi schopne. Tieto noviny chcelý a vedely aj písať po vôli každému, a nenapádaly, neurázaly nikoho, ani stranu nedržaly nikomu. Až keď nastúpila vláda Széllova, pridaly sa celkom rozhodne ku smeru Széllovnu a začaly vystupovať proti bývalému systémv staroliberálnemu. Slovom, prestaly hrať všetky barvy a pochlapily sa k poctivejšiemu, rozhodnejšiemu smýšľaniu. Ale čo sa stalo teraz? Medzi Széllom a Tiszom je predsa rozdiel ohromný, a milý «Budapesti Hirlap» teraz pekne krásne dáva sa do služby Tiszovi. Jeho smer napomáha, jeho plány chváli až po nebe. No to je predsa nápadné! Ta-

kýto prievrať tých novin musí zbadat každý, a nepochybujeme, že mnohi čitatelia tých novin sa pekne zaľakujú za také ich krkolonné skoky.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Obštrukcia sa tedy započala a tak pojednávania snemové dostávajú zase len taký výraz ako rapotajúci mlyn, keď na prázdno mele.

Ľudová strana v rečiach spomenutých už Rakovského, Zboraya, Kováca a zvlášť grófa Jána Zichyho objasnila bola svoje stanovisko voči vláde novej. Medzi obštruantov ale nemieša sa, bo strana naša obštrukciu, akožto mimoriadny prostriedok bojovný si neosvojuje. Zato ale, kde je potreba súrna odhalit voľajakú krivdu, strana naša ľudová v takýchto otázkach nemešká zadať interpelláciu na patričného ministra. Tak zadal aj vyslanec náš Franc *Udvary* interpelláciu na financministra o tom, že poisťujúce smluvy sú vlastne dvojnásobne obťažené poplatkami, keď nielen potrebné kolky (štemple) sa musia na ne dávať, ale aj iné ešte poplatky sa od nich dľa velikosti istiny vyberajú.

V záležitosti obchodnej smluvy Uhorska s Talianskom interpelloval A. *Molnár*. Na interpelláciu odpovedal Tisza, že pokým novej colnej tarify niet, predbežné vyjednávanie s cudzozemskými štátmi o obchodných smluvách zakazuje zákon, ale niet ani základu, na ktorom by sme mohli vyjednávať. Vláda nútená je na základe starej colnej tarify udržať obchodné smluvy. Staré smluvy ostatne možno trpeť, ale smluvu s Talianskom pre klausulu o cle na víno sme vypovedali. Prvého januára vyprší smluva a potom sotva budeme môcť iné urobiť, ako že nakoľko možno na krátky čas predĺžime smluvu s Talianskom. Najbližšie podá aj takéto predstrenie.

Druhá sbierka milodarov slovenských veriacich na robiť sa majúcu novú zástavu, prevedená bola dňa 15. nov. r. 1903 v «Pešťbudínskom katol. del. Kruhu» nasledovne:

Peter Kutrik 20 K., František Koželuha 1 K., Štefan Celláry 10 K., sl. Augustina Kerk 20 K., pani Vranová 5 K., Ignác Salajka 5 K., Jakub Šujanský 2 K. Spolu 63 korún.

Nadplatky pri zábave: Vel. p. Edvard Sándorfi 1 K. 40 fil., p. Milan Hodža 1 K. 40 fil., sl. Augustina Kerkova 40 hal., p. Peter Ivanovič 40 hal., p. Andrej Halama 40 hal., p. M. Pauliny 40 hal. Srdečná vďaka a Pán Boh zaplať v slovuje *F. Bánaš*, t. č. pokladník.

Káplnka Najsv. Trojice Božej

s korunovaním blahoslavenej Panny Marie a poklonu činiacim anjelma na vrchu «Čertovica».

Na refazovom a romantičnom 1238 metrov vysokom vrchu, na chotári medzi zvolenskou a liptovskou stolicou, tam, kde vo vysokých vrchách moc zlatej, striebornej, železnej atď. rúdy sa nachádza, a za Marie Terezie z vrchov tých, z narobeného zlata najkrajšieho, v uhorskej krajine sa dukáty robyly, nachádza sa vrch menovaný «Čertovica». — Na vrch tento vedie bradská cesta od Liptova do zvolenskej stolice. Na samom vrchu «Čertovica» na poludnajúcu stranu sa odráža cesta na vrch «Čertová svadba» a odtiaľ vedie popri majeri «Lenivá» do obci «Benesháza». Od «Čertovice» ku «Ďumbier» vedie tiež stará zlá a dlhá cesta, po ktorej rúdu z bán vozievali.

Na vrchu «Čertová svadba» za starých časov vojsko pohanské zafatnuté bolo, tam sú i šiance zo zeme do okola, a nechceli pustiť nepriateľa od rieky «Váh» v Liptove ku rieke «Hron» vo zvolenskej stolici.

Na vrchu «Čertovica» za dávnych časov stál hostinec, v ktorom zápinkári koní sa zdržiavali, lebo za tých časov cesta na oboch stranách veľmi strmá bola; furmani do husta tadiaľ šli, lebo železnica ešte nebola; rúdu z vrchov tiež tadiaľ vozievali. V hostinci tom aj zbojníci sa zdržiavali, ktorí v horách okolo Čertovice cestujúci ľud bantovali. V hostinci tom i Jánošík zbojník so spoločníkmi sa zdržiaval; on na krátkom kuse od Čertovice ležiacej dolinke «Oravcova», vo zvolenskej stolici, pod jednou skalou, ktorá je poznačená s vyrytým krížom, peniaze mával skryté.

Na vrchu «Čertovica» keď Rusi do uhorska prišli, — bola vtedy revolúcia, — ľudia vykopali priekopu na miesto šiancov a dolinu, na samom tom vrchu horou zarúbajúc, zapravili, aby vraj nepriateľ nemôhol ďalej preísť.

Na východnej strane pri boku «Čertovica» leží vrch, ktorý sa menuje «Trojička». Po pri «Trojičke» od Liptova vedie bradská cesta na vrch «Čertovicu».

Z «Trojičky» i zlatú rúdu kopali; tam pri samej «Trojičke» boli i stupy na zlato, kde ešte do dnes ten plac dobre sa dá poznať.

Na liptovskej strane najbližšie obce ku vrchu «Čertovica» sú tri Boce, ktoré tvoria ako by jednu spoločnú obec. Vyšnia Boca je už na treťom mieste vystavená.

Na zvolenskej strane najbližšie obce ku Čertovici sú tri Jarabó t. j. vyšné, prostredné a nižné Jarabó, tie tri obce tvoria jednu obec.

Na vrchu Čertovica je troje rozcestie.

Všade je znak Trojice.

Bol katolícky kostol vo Vyšnej Boci a tiež i v Jarabó, ale tie sú už neni; nám tiež luteráni povälali; žiada sa samo od seba, žeby bol tretí kostol na vrchu «Čertovica», kde ani len kríža niet, čo by nás na milého Pána Boha upamätovalo, keď tadiaľ bradskou cestou ideme.

Na Čertovici bývajú hrozné chumelice a záveje v zime, kde mnohí ľudia zamrznú, o život prišli; tiež i zbojníci tu ľudí o životy pripravili.

O Čertovici sa mnohé kroniky nachádzajú, je to prevýznamné miesto.

Ó, za tak mnohé storočia, Bohužiaľ, nik z nás ľudí sa nenašiel, čo by sa bol smiloval a na vrchu tak významnom, dáku sochu bol vystavil ku zvelebe Božej.

Cez Čertovicu sa mnohé požehnania Božie, ktoré sme moc ráz ani nezaslúžili, previezly atď

My nehodní ľudia, na tom vrchu oddychujúci si, sme nie na milého Pána Boha mysleli, ale na čertov.

Ja, nehodný čiteľ Boží a Panny Marie, ôsmý rok vo Vyšnej Boci bydliači, od prvého vydenia vrchu «Čertovica» v mojom srdci ľútosť a túžbu cítiac nad opusteným vrchom tým, umienil som si, že dačo s Božou pomocou prekonám; že na vrchu tom bude káplnka Najsvätejšej Trojice Božej a to ešte i s korunáciou blahosl. Panny Márie a poklonu činiacima anjelma; že v káplnke tej sa budú každoročne sväté omše slúžievať za duše v očistci; že každoročne zo všetkých strán príjdu hufne processie na pobožnosti, že pri posviacke káplnky budú tri obvenčené brány — na každom rozcestí jedna — spravené, kadiaľ processie — výtvané so strelbou a bandou — dochádzajú, ako vojsko nebeské budú. Že to všetko, čo mnohí od moc storočia Pána Boha obrážali, a len čertom slúžili a čertov zvelebovali; teraz od nášho milého Pána Boha a Panny Marie skrze naše vrúcne pobožnosti odprosíme; to miesto na ďalšie časy zasvätime a poklonu i úctu za

veliké dobrodenia Božie jedine trojjedinému Pánu Bohu a Panne Marii tam činiť budeme.

Z vrchov pri «Čertovici», zlato atď. šlo po celej našej drahej vlasti uhorskej, a ešte moc bohatstva sa nachádza, čo zase po vlasti našej pôjde: slušné je za dary Božie celej vlasti uhorskej dobrotu Božiu zvelebovať a Jej poklonu činiť.

S Božou pomocou som začal pokroky robiť tak, že vykonám plac pod káplnku na chotári v liptovskej stolici, kde jeden Vyšno-Bocaň má lúku, a to je luterán. Chcel som plac kúpiť od tohoto gazdu Jána Babnič 68ročného; ale on, že keď to má byť ku cti a poklone trojjediného Pána Boha, tak plac daruje pod káplnku, čo tedy i písobne, pri štyroch svedkoch s podpisama vydal.

Dozvedel sa o darovanom placi pod káplnku Trojice Božej Vyšno-Bocský dp. luteránsky kazateľ slova Božieho, hneď šiel ku tomuto gazdovi, a povedal jemu, že ak daruje plac pod káplnku Najsvätejšej Trojice Božej, tak ho hneď vyhodí s cirkve luteránskej. Že však Najsvätejšia Trojica je katolícka, a luteránom by to bola hanba, dačo také trpeť atď. atď.

Keď mne toto strachom naplnený Ján Babnič prišiel sdeliť, že bojí sa, aby nebol skutočne s cirkvi vyhodенý, odpovedá svoj sľub; som hneď písal do slávneho mesta Breznóbánya, na známeho horlivého katolíka — pred tým luterána — na ct. pána Adolfa Reis, zlatníka, žeby prosil vp. farára v Breznóbánya, aby plac pod káplnku od slávneho mesta Breznóbánya láskave prosil ráčil. — Velebný pán farár Michal Matunák s najväčšou ochotou, bez odkladne prosil plac na «Čertovici», i vyprosil tak, že plac pod káplnku nám slávne me-to Breznóbánya, na svojom vlastnom chotári, na utešenej polane láskave darovať ráčilo.

Tu je ridenia Božie. — Plac pod káplnku si sám Pán Boh volí; On ako náš milý Otec nebeský, vie najlepšie, kde Jemu bude príjemnejšia poklona a úcta naša.

Ku môjmu úmyslu sa už mnohí velební páni, tiež i mnohí bratia a sestry v Kristu pripojili, ktorí obety svoje veľkodušné obetovali, za čo srdečne s hlbokou povďačnosťou volám: Pán Boh zaplať!

Máme už vyše 700 korún obety a treba najmenej asi 4000 korún na tú káplnku. Toto je za krátky čas dosť hodná obeta.

Úfam, že každý kresťan, čo o tomto diele Božom má známosť, bude obetovať, a že sa najdú — ako i dosiaľ sa našli takí láskaví horlitelia — čo urobia medzi svojima známyma sbierku, a tak na ráz pošlú obety, ktoré my po prijatí v novinkách každého menovite uverejníme.

Veľkodušné obety na spomenuté dielo Božie prijíma velebný pán *Štefan Horváth*, farár rímsko katoícky v Liptó-Maluzsina.

(Dokončenie nasleduje.)

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračkovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, Iudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Obrázky roztržitých ľudí.

Nakreslil Zaosek.

I.

Hovori sa, že roztržitých ľudí najdeme zväčša medzi učencami. Ono je v tom voľačo pravdy. To som ja sám zkusil. Medzi fíškálmi a medzi professormi som dosť roztržitých našiel. Mali sme jedného profesora z matematiky, t. j. z počtovedy. (Zlé ziacke jazyky to hovoria, že táto sorta profesorov býva natrhá, a že sú niektorí aj blázni, bo z počtovedy robia celé tajomstvo, bo tak všetko vysvetľujú, aby tomu ziaci nerozumeli. Tento náš profesor, svetský to pán a doktor z pol filozofie, býval veľmi roztržitý, teda dľa ziaakov aj natrhý, pri ktorej

jeho natrhlosti žiaci nemali žiadneho základu z matematiky, len samý večitý strach a pri maturke to išlo až do šľaku trafenia od strachu. Čo je vlastne vo veci s touto matematickou natrhlosťou, to neznám, bo aj ja som býval pod matematikou roztržitý a nedával som nikdy pozor na prednášku, a preto som aj v počtovede žiadneho základu nemal, ale strachu mal som veru dosť, keď nás začal vyvolávať k tabuli. Myslím, že aj ostatní žiaci, ktorí nemali žiadneho základu v matematike, boli tiež práve tak roztržití, ako aj ja.

Tento náš pán profesor a doktor povedal nám pár suchých regúl, a išiel hneď k tabuli, na ktorej on čosi mnoho a mnoho popísal, pri tom nič nehovoril, len sebe čosi pod fúzami šomral. On totižto s krkolomnými desiatkovými zlomkami mal čosi do roboty na tabuli, potom s takzvanými loyaritmickými číslicami, ktoré ho zaviedly od millionov až do billionov, keď vyratoval jak dlhá štangla a jak veľký geometrický trojhran by to musel byť, aby mohol človek vyrátať šírku chrbáta slnka na nebi s tej druhej strany, ktorá k nám nenie obrátená. A jak ďaleko padne tieň našej zeme keď by sa nemal kde opreť a na ničom zastaviť sa. — A keď celú tabuľu popísal a v sebe dlho pošomral — za ktorý čas my sme sa s inými vecami bavili — vtedy, keď už bola tabuľa od vrchu až ku spodku a po šírke popísaná, hlasite skríkol: «Was cu bewajzen vár» a opýtal sa aj, či sme tomu rozumeli, k čomu sme my veľmi ochotne prisvedčili: «áno», bo sme ledva čakali koniec jeho tajomstvaplnej prednášky. On to potom celé chytré zotrel nie špongiou, ale svojim vačkovým hodvabným ručníčkom, špongiu miesto ručníčka vopchal do vačku a ručník svoj zavesil na tabuľu. Tento jeho výsledok nám spravil zábavku. Žiaden sme ho ale neupozornili na to, čo spravil so špongiou a s ručníčkom. S napnutosťou čakali sme len, aby čím skôr vyšiel zo školy.

Pani veľkomožná p. profesora ale vadila sa s ním doma pre jeho známu roztržitosť, keď on pri obede namiesto hodvabného ručníčka vytiahol z vačku mokrú špongiu.

«Prečo že si už zároveň aj kriedu nedoniesol pre Pištáčku miesto cukrika?» povedala mu s hnevom pani profesorova.

Druhý raz zase hľadal okuliare a robil krik, kto mu ich vzal, a on ich mal na nose. Žiaci, a zvlášte my roztržití, báli sme sa ho na to upozorniť, bo chystal sa z kataloga vyvolávať k tabuli, k tým krkolomným zlomkám. Bez okuliarov ale nemohol nič spraviť. Rozhnevaný odišiel preč zo školy, bežal domov, ale pri tom hneve zabudol si vziať svoj vysoký klobúk (cylinder) a tak holou hlavou prišiel domov. Žena jeho do neho sa dala, že jako len môže s holou, plechavou hlavou bez klobúka v takých mrazoch chodiť, že však mu mráz ešte aj tých pár vlasových korienkov vytiahne. On sa vyhovárал, že od hnevu si ho zabudol vziať, lebo mu žiaci vzali okuliare a nemohol sebe bez nich rady dať.

«No ty roztržitý profesor» hovorila žena, «však ich máš na nose!»

Ráz sa zase stalo s ním, že prišiel do školy v bielej štrikovanej čapici, v ktorej spával — to sme mali zase zábavku.

II.

Znal som aj za onoho času jedného veľmi roztržitého pána fiškála. On keď prišiel do hostinca, začal hneď čítať noviny od začiatku až do konca. Rozkázal si ráz obed. Kellner mu žiadané veci podonášal, fiškál ale tak bol zahrúžený do novín, že aj na obed zapomenul. Vstal hore a volal na kellnera, že chce platíť. Tento ale odpovedal, že však ešte neobedoval. Ponevác ale už len málo času mal dobehnúť k železnici, obed, ktorý ani neužil, vyplatil a v chytrosti miesto svojej cigárovej tašky, ktorá na stole ležala, uchoпил korenačku a miesto cigárovej tašky vložil si ju do bočného vačku. Cigare zabudol na stole. Až vtedy zbadal omii, keď na železnici ponúkal s cigarou jedného kollegu fiškála. Frflal na sluhu, ktorý, vraj, pri kefovaní svrečníka z omylu mu korenačku do vačku vstrčil.

Ráz zase v hostinci medzi čítaním novín nalial sebe vína miesto pohárika do solničky. Keď išiel do kaviarne a do kassína, iste doniesol cudzí klobúk alebo svrečník domov. Išiel-li s paličkou ta, nazpät prišiel s paraplou, alebo naopak. Ráz sa náhlil ku pojednávaniu k okresnému súdu. Miesto potrebných písem a výťahov z pozemkovej knihy, vzal s etažera — s poličky — vskový papier, ktorý tam jeho žena mala nachystaný ku zaváraníu ovocia, by s ním mohla flašky pozaväzovať. Aj obligáciu jedného svojého klienta vyniesol z omylu a z roztržitosťou na záchod — potom ju dva týždne vyhľadával s pisárom po celej kancelárii.

III.

Pred viac rokami bol v našom okresnom meste v prešporskej stolici jeden starý, dobrý, ale veľmi roztržitý mestský radný pán, ktorý aj vyšší úrad mal pri meste. Keď dostal návštevu jednej barónky, ktorá prišla o jakúsi radu k nemu, ten starý pán ju po latinsky privítal a horiacu cigaru si chytré vstrčil do vačku svojich nohavíc miesto kľúčika od úradnej kassi. Až na veľký smrad, keď mu už nohavice horely, zbadal, že má horiacu cigaru vo vačku.

Trafilo sa aj, že v svojej roztržitosťou ráno sa neumil a červených pantoflach a v dlhom šľafroku s tureckou čapicou išiel do úradu na mestský dom. Po ulici sa zastavovali ľudia, že čo sa to robí; voľačo náhleho muselo sa prihodíť, keď pán pudmister v takej nočnej uniforme beží na mestský dom, v ktorom — až na smiech iných — zbadal, čo je s ním.

Stalo sa s ním aj to, keď prišiel večer z kassína, alebo z kaviarne, že zabudol čižmy vyzuť a v nich ľahol si do postele pod paplan. Aj to sa s ním stalo, že zapálenú cigaru vstrčil do atramentu v kalamári a miesto cigare neskôr vopchal si pečatný vosk do úst. A keď písal úradné listy, v roztržitosťou zabudol mnoho ráz na ne adresu napísať.

Ale nielen medzi učenými ľuďmi najdu sa roztržití. najdu sa oni aj — jako som to zkusil a ty zaiste tiež — medzi korhelmi a to o mnoho väčším právom. Ba každý korhel, či učený, či hlúpy, býva vždy roztržitý, pretože ich myseľ od všetkého poriadného odťahuje sa ku flaši, jako magnetická ihla k severu.

Jeden jáger (na našich stranách jágra volajú forštom) býval veľmi a skoro vždy roztržitý. Myšlienky jeho roztržité vidieť bolo na jeho, od snapsu, rozpukutom nose. Ráz prišiel z jarmoku na Šimoda-Júdy domov veľmi roztržitý. Jeho žena práve posadila chlieb do pece. Jáger vybehol von s putňou k studni na vodu a počal kričať; «horí!» a zalieval a hasil chlieb posadený v peci. Keď žena začala vresk robiť, jáger myslel že sa mu psi bijú, Volf s Dianou — obľial ženu. — V tom istom roku prišiel ku jágroví jeden žid, menom Wolf kupovať drevo. Poneváž ale tmavá noc zachytila židáka u jágra, jáger ponúkol sa židovi s noclahou. Žid vďačne prijal ponúknutú izbietku s posteľou. Kým sa rozišli spať, jáger mnoho vína popil. Konečne zaspal aj jáger. Po pol noci sa jáger prebudil, vtrhol sa židovi do izby a počal židáka s korbáčom nemilosrdne biť, s ustavičným krikom:

«Budeš ty zajace trhať!»

Žid prosil jágra, že on žiadneho zajaca nevidel, ani neroztrhal. Jáger na prosbu nič nedal, žida mastil s korbáčom čo len vládal. Žid vidiac svoje nerovné postavenie uchoopil sa veru v košeli a v gätách do tmavého hája a bežal do dediny s krikom:

«Kvalt, kvalt!»

A všetkému bola príčina tá reč. Jáger ten však mal jedného psa, ktorý sa volal tiež Volf a ten pes chodieval sám na polovku a vždy chytil a zožral zajaca, na čo sa jáger hneval. A práve v ten večer keď prišiel z jarmoku, kraviar chlapčisko mu žaloval na psa Volfa, že dnes zase roztrhal a zožral zajaca. Židák sa tiež volal Wolf, pretože ale jáger bol veľmi roztržitý a sa mu aj zaiste snivalo o psovi Volfovi, nuž nepoznal ktorého Wolfa on vlastne bije.

U nás za mojeho veku detinského býval jeden sedliak-hofer. Ten každý rok chodieval na púť do Čepeňa, do Sv. Chrasti, aj do galantskej kaplnky sv. Štefana. Ráz prišiel z čepenskej púte celkom roztržitý. Mýlili ho faľše a povedal žene:

«Dáva ťa pozdravovať čepenská Panenka Maria.»

U nás je to obyčaj pútnická tak pozdravovať. Žena od veľmi roztržitého muža to znieť nemohla, nuž odpovedala mu:

«No, veru to už nie je pravda, žeby sa Panenka Maria s takým vybíjaným korhelom vyprávala, jako si aj ty.»

Na to sa muž nahneval, ubil ženu tak, že za celých osem dní ležala a tak celú oktávu toho pozdravenia preležala. Muž ešte jej doložil:

«Tu máš plnomocné odpustky.»

Žena na to iného nič nevravela bo sa bála, len to ešte povedala svojmu nahnevanému a roztržitému manželovi:

«Jaký pápež, také odpustky, aby ťa vred hádzal aj s tvojou pobožnosťou, ty korhel!»

Viac obrázkov maľovať držím za nepotrebné, bo kde je korhel, tam každý vidí rozmanité obrázky roztržitosti. Mám pokoj s korhelmi; jeden mi na ulici hlasite povedal, aby ch ho: «vr... bo...» Ja som to ale neurobil žiadnemu, tým menej korhelovi to urobím. Korhel je jako sviňa, z ktorého cigáňsku pečienku len čert ľubi.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môže urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Nemoc nemeckého cisára. Nemecký cisár Vilhelm musel sa podrobiť operácii na hrde. Avšak stav cisárovnenie nebezpečný. Rana zapríčinená následkom operácie sa pekne hojí a vždy je menšia.

Na kat. kostol na Vrútkach, ako ztadiaľ oznamujú, minister obchodu povolil 1000 korún, vyslanec okresu barón Július Révay ale dal ku stavaniu tohože kostola potrebné drevo, čo oznámil kat. cirkevnej obci v peknom liste.

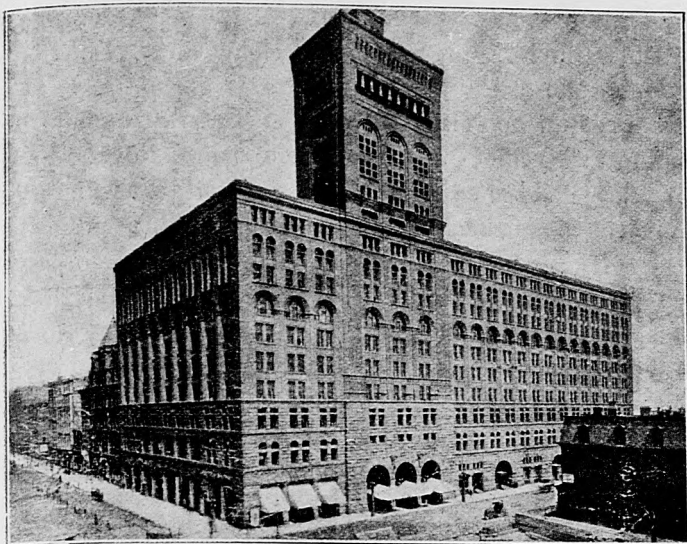
Sprisahanie proti bulharskému panovníkovi. Zo Sofie oznamujú: V niekoľkých mestách chytili viacerých dôstojníkov, ktorých obviňujú, že sa sprisahali proti panovníkovi Ferdinandovi a že mu čihajú na život. Z opozícnej strany tvrdia, že uväznenie dôstojníkov je len dielom pomsty, lebo dôstojníci pri posledných voľbách nechceli tiahnuť proti ľudu.

Nová železnica. Zo Zvolena oznamujú: Nová železnica na pohroní o krátky čas bude celkom hotová a koncom budúceho mesiaca už bude odovzdaná verejnej premávke.

Prisahanie nových tajných radcov. Z Viedne oznamujú, že člen snemovne veľmožov gróf Št. Erdódy a krajinský vyslanec gróf Robert Zselénszky minulé dni složili v Burgu do rúk jeho veličenstva prisahu tajných radcov.

Vystahovalecký agent. «F. H.» píše, že v Slovenskom Pravne istý krajčír menom Ján Páles pomáha do Ameriky tamojším obyvateľom, od ktorých berie za to po 10 korún.

Klamal so ženbami. Budapeštianska polícia zatkla 36-ročného krajčíra Jána Csernayho, ktorý sa dvakrát oženil a obidvom manželkám prehajdákval peniaze a potom im ukázal päty. Klamára odovzdali súdu.

Štrnásťposchodový dom v Amerike.

Falšované poštové poukázky. Poštová a telegrafická správa v Budapešti oznamuje nasledovnú výstrahu: Na poštových úradoch v Tate, v Šoprone a v Prešporke koncom minulého mesiaca prebovali vymeniť viac falošných poštových poukázok, ktorý jeden asi 30ročný človek strednej postavy priniesol do obehu. Patričný večer prišiel k tamojším kupcom alebo hostinským a ukázal im poštovú poukážku hovoriac, že peniaze nemôže vyzdvihnúť, pretože pošta je už zatvorená. Potom za poukážku pýtal peniaze alebo tovar. Takýmto spôsobom ošialil viac ľudí o väčšie-menšie summy. Falošné poukázky ľahko poznať, pretože však švindlerovi predsa viacerí sadli na lep, poštová správa vystríha poštové obecnstvo pred ním.

Zomrel za svojím priateľom. V obci Osika v Šariši zomrel panský poľný Max Lassner. Na pohrab všeobecne cteného starca sišiel sa veľký zástup ľudu. Jeho priateľ Anton Dlhý, ktorý 35 rokov slúžil s neobhým, zokormútený niesol za rakvou venec poľných. Po pohrabe ešte akosi ťažko došiel domov, doma však mŕtvý klesol na zem. Teraz už odpočíva na cintoríne vedľa svojho priateľa. Spolu dostali sa aj po smrti, ktorí sa tak radi mali v živote.

Prvý sňah toho roku oznamujú z Baňskej Štiavnice. V stredu večer 11-ho novembra spadlo tam hodne sňahu, ktorý však dlho netrval. Ponevác nebolo chladno a na sňah hneď začalo pršať, prvý a zvestovateľ zimy čoskoro zmizol. Roztopil sa.

Požiar v Hybbiach. Píšu nám: Dňa 9. t. m. zúril v Hybbiach (liptovská st.) požiar. Vyhorelo 42 gazdov a škoda obnáša viac

než 50.000 korún. Požiar zapríčinila jedna spustlá, pijatike oddaná ženská, istá Zuzanna Dindešovie a sice z pomsty. Ženu chytili a odovzdali súdu, kde soznala nasledovné: «Keď som sa už nemala kam uchýliť — hovorila — šla som do toho domu, kde som sa narodila a vychovaná bola, ale ani tu ma nechceli trpeť a vyhnať ma. Pomyslela som si, keď ja nemám kde bývať, nech nemá ani druhý. Najprv som sa opila a potom som vyšla na šop do sena; tu zapálila som tri švábky (zápalky) naraz a hodila som ich do sena. Keď som sišla so šupi, už mi bolo ľúto, lebo už som vytrezvela.» Takto pre jednu korheľskú ženu mnoho gazdov muselo prísť o svoj majetok. Tiež jeden smutný príklad, že jak hrozné následky má opilstvo.

Vyznačený žandársky plukovník. Žandárskeho plukovníka Karola Szelesteyho, veliteľa V. (stolnobeľhradského) žandárskeho okresu, nemecký cisár Vilhelm vyznačil rádom Červeného orla druhej triedy. Keď nemecký cisár poľoval u arcikniežata Fridricha v baráňanskej stolici, Szelestey konal tam službu cieľom udržania verejnej bezpečnosti.

Zhorené milliony. Z Petrohradu oznamujú. Dňa 10. novembra v noci v poštovom vozni jedného vlaku idúceho do Petrohradu vypukol oheň a dľa chýrov zhorelo rozličných vecí v cene sedem millionov rublov. Poštová a telegrafická zpráva hovorí, že oheň povstal tak, že v niekoľko zásielkach idúcich z cudzozemska chytil sa obsah sám od seba.

O ohni vo vatikánskej knižnici. Z Ríma oznamujú: O ohni, ktorý tieto dni pustošil vo Vatikáne, knihovník Vatikánu páter Ehrle pred viac novinármi povedal toto: Oheň nedosiahol až ku knižnici, ani ku tej izbe, kde korigujú staré rukopisy. Rukopisy som všetky zachránil, no vedľajšiu izbu už oheň celkom zničil. Čo zhorelo, to všetko bolo majetkom reštaurátora Marreho, tak medzi iným aj jeden Marcellianusov kodex, ktorý však nebol pôvodný exemplár z knižnice, lež len odpis. Zhorel

Lovenie sibirských jeleňov.

však jeden starodávny papirus, ktorý Marre dostal od talianskej vlády do daru. Škoda je nie veľmi veľká, pretože vláda má viac takýchto papirusov.

Smrť. Ján Blcha, farár v Gombáši v Liptove v 58. roku svojho života a v 34 roku svojho kňazstva po tieto dni zomrel. Správcom tamojšej fary je teraz Marian Blcha, bývalý kaplan čimhovský.

V novohradskej stolici, v obci Buják grófka Siegfridova Pappenheimova rodená grófka Alzbeta Károlyi za 33.000 korún dala zväčšiť tamojší rímsko-katolícky kostol. O krátky čas po posviacke kostola tamojší horlivý farár dal držať svojim voriacim missie, ktoré trvaly deväť dní a skončili sa s pekným výsledkom. Missie držali dvaja pátri jezuiti, Arnold Péchy a Jozef Midlinszky.

Tyfus v Tolňanskej. Zo Szegzárdu píšú: V tolňanskej stolici epidemické vypukol tyfus a posavád pustoší v 22 obciach. Nebezpečnú chorobu priniesli do stolice repu kopajúci robotníci v Rácegreši. Tyfus zúri aj v Szegzárdě a v nemocnici ochorelo naň aj viac choromyselných.

Veľkostatky v Uhorsku. Najväčším veľkostatkárom v Uhorsku je štát, ktorý má 2,816.418 jutár pôdy. (1 jutro = 0.575 ha.) Po tomto nasledujú: knieža Mikuláš Esterházy 421.053 jutár, gróf Fridrich Schönborn 216.021 jutár, arciknieža Fridrich 157.731 jutár, gróf Tasilc Festetics 134.514 jutár atď. Veľkostatky jednotlivých diocesi sú: biskupstvo veľkováradské 189.933 jutár, arcibiskupstvo ostrihomské, 98.000 jutár, arcibiskupstvo jagerské 91.702 jutár, arcibiskupstvo kaločské 23.143 jutár. Najväčšie obecné statky majú mestá: Szabadka 166.070 jutár, Debrecín 99.617 a Segedín 72.427 jutár.

Smrť farárova. Z obce Sárosta z Prešporskej píšú: Csallóköz-felbárskeho farára Franca Tomanovicha volali pochovávať. Starý kňaz sa aj vybral, aby svojmu spolubližnému dal poslednú úctu, avšak už nedošiel ku domu mrtvého; na ceste naraz ostal zle, klesol a o niekoľko minút zomrel. Štyriašesťdesiatročného starca porazilo na srdce. Pochovaný bol za veľkej sústrasti svojich farníkov.

Vražda na svatbe. V obci Aranyág, ako z Temesváru oznamujú, krpčiar Štefan Trifunič mal svatbu. Bral si z dediny jedno driečne dievča. Po sobáši v dome mladuchy bola hostina. V tanci jeden z mládencov objal mladuchu, na čo opitý mladoženich najedovaný vrhol sa na neho a povstala bitka. Mladá nevesta zúfale vrhla sa medzi bitkárov, aby zabránila prelievanie krvi, lebo obidvaja vytiahli nože. Opitý krpčiar v zápase prekral svoju mladú ženu, ktorá zomrela na mieste. Vraha zatkli.

Samovražda vo väzení. V spišsko-podolinskom arešte sa dňa 4. nov. istý muž z Maldura, ktorý bol tam zavretý, obesil.

Prešiel ho vlak. Z Nového Sadu oznamujú, že osobný vlak idúci minulé nedeľu rano z Nového Sadu do Starej Beče medzi stanicami Setlova a Vaskapu prešiel jedného nádenníka. Rušen ho prehodil a nešťastný človek tak padol na koľajnice, že vlak prešiel ho práve cez poly. Kúsky mrtvoly sobrali na vlak a odviezli ich na stanicu Šárek, kde zistili, že vlakom usmrtený človek je jedon nemý menom Altin Kestič. Zavedené bolo vyšetrovanie. — Vicinálka Rákosfalvy na Vonkajšej Kerepešskej ceste pred domom číslo 28. prešla 31-ročnú predavačku Ferdinandovú Schrammovu, ktorá následkom úrazov zomrela.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» v Budapešti.

Výtrznosi mládencov Tardoskedde. V obci Tardoskedd — ako z Nitry píšú — sotva prejde nedeľa, že by medzi tamojšími paholkami nebolo bitky. Minulé dni jednomu odrezali ucho, druhému vyklali oko. Mládenci perú sa veľkými kyjami, na konce ktorých pripravujú šraubky a nehľadiac na nič bijú sa, kam kde ktorý jeden druhého stihne. Tieto výtrznosti dosiahly už toľkého stupňa, že nezdarní paholci dávajú sa už aj do neznámych ľudí. Bitkám, ktoré už od rokov povestné sú na celom okolí, odpomožené bolo by tak, keby v obci osadili žandárov.

Zatkli vystahovaleckých agentov. Na východnom nádraží v Budapešti službu konajúci policajný úradník zbadal, že vystahovaleckí agenti cheú odlietrovať do Ameriky dvoch chudobných nádenníkov. Spoločnosť odvedená bola na kapitánát VII. okresu, kde zistili, že do Ameriky zväbení ľudia sú Michal Kuszuko a Ján Kilian, roľníci. Agenti boli Michal Vértes a jeho žena rod. Alzbeta Halasi, ktorí bývajú v Budapešti v Pauler ulici pod č. 20. Manželský pár už od dávna má vystahovaleckú agentúru. Policia zaviedla proti nim trestné pokračovanie. Veľmi múdro!

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Do pozornosti!

Našich čtených čitateľov a redakcie časopisov upovedomujeme, že naša **kancellária ľudovej strany** presťahovala sa, a preto prosíme, aby už od 1-ho novembra všetky nám patriace listy, dopisy, prosbopisy, reklamácie, poštové zásielky a časopisy adresovali takto: **Redakcia «Kreštan»-a, Budapest. IV., Ferencz József-rakpart 27. szám II.** — Miestnosť táto, keď prideme od peštianskeho boku jest od Alžbetinho mostu na takzvaný «Eskütér» padne nám na pravo, kde pred tým istým domom je hneď aj stanica elektrickej železnice.

DOPISY.

Haligovce (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážení Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kreštane uverejniť.

Tuná sa v tieto dni — Bohužiaľ — uskutočnilo to porekadlo: «Aký život, taká smrť». Náhle zomrel síce istý Jozef Želonka od Štefka, ktorý v živote svojom nedbal o Boha, ani o kostol, ani o kňaza, ba ani na sv. missiách v januári vydržiavaných nechal účasť a keď ho v ten čas jeho starostlivý duchovný napomínal, aby predsa tiež prišiel na sv. missie, odpovedal diabolský: «mne netreba missie, však somnou nebude kaplán ani kňaz.» Boh ho aj trestal teraz; dopustil naňho náhlu smrť. Nestaral sa o Boha, Boh teda tiež nie oňho; ani tolko času mu nedovolil, aby pred smrťou aspoň olutovať bol mohol svoje hriechy. Bez kňaza žil, bez kňaza zomrel. Nech mu bude Boh milostivý, lenže otázkou je, ako ob stojí pred strašným súdom božím, lebo strašlivo je upadnúť do rúk Boha živého. Nech jeho smutný koniec k výstrahe slúži všetkým, ktorí podobne jemu žijú, zvláštne ale tomu druhému haligovjanovi, ktorý trebárs veľmi blízko kostola býva, a ani ráz nepozrel po čas sv. missii do kostola.

Ludomil.

Z Prievidze.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážení Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Už skoro poltresta roka sa mine, čo sme nášho vrelo milovaného duchovného otca, vysokodôstojného niekedy *Michala Juriss-a*, č. kan. farára prievidzského a krajinského ablegáta, trúchlivým srdcom na miesto večného odpočinku vypravdali. Sprevádzali sme ho hlbokým žiaľom, úprimnými slzami: — veď všetci sme boľestne cí-

tili nesmiernu ztratu našu. Nebožtík vyše 35 rokov bol našim farárom, a našim opravdivým duchovným otcom! Jakou horľivosťou konal všetky povinnosti vznešeného stavu svojho, pri oltáre, na kazateľni, v spovedelnici, v škole i pri nemocných až do vysokej staroby, kým smrteľná nemoc ho nezrazila, všetkým je známo. A krem toho videli sme ho i pri mestských, stoličných a krajinských záležitostiach, vždy jako verného zástupcu ľudu svojho, jako neohrozeného bojovníka za kreštanské zásady, na prednom mieste zastať si! A ktorí farník vďačným srdcom nepamätal by na jeho vľúdnosť, na jeho otcovskú láskavosť a starostlivosť, ktorou každému či dobrou radou, či potechou alebo láskavými slovami vždy ochotne k službe bol!

A hrob tohoto tak vysokozašlúženého muža, tak srdečne oplakaného duchovného otca, stojí poteraz ešte bez pomníka! V prievidzskom emiteri vidieť množstvo pekných i drahých pomníkov, hlásajúcich úctu, vďačnosť a lásku príslušníkov ku svojim drahým zomrelým. A hrob nášho nezapomenuteľného duchovného otca, hrob nášho Michala Juriss-a má byť pustý, holý? či nezabolí srdce každého jeho bývalého farníka, keď vidí ten pustý hrob jeho?

A vieme, že nebohý zanechal po sebe asi 6000 zlatých, ktoré na naše dievčenské školy poručil. Či z týchto nemá sa najprv na jeho hrob slušný pomník postaviť?

Obraciam sa s úctivou otázkou na dôstojného pána *Ferka Kluch*, farára košovského, ktorého nebohý exekutorom svojho testamentu ustanovil, čo je príčina, že pomník ešte není postavený? Veď i v páde pravoty pomník ku pohrebným útratám sa môže pripočítať.

V páde keby nebolo odkiaľ, i my farníci z vďačnosti by sme poskladali naše groše na pomník nášemu vrelo milovanému niekedy farárovi!

Prievidžan.

Nížnie-Lapše (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Dňa 8. tohoto mesiaca, v nedeľu mali sme v našej obci zriedkavú a milú slávnosť, ktorá srdcia všetkých nás veľkou radosťou naplnila, lebo tunajší občania, po nie malom zápase s ťažkosťami a prekážkami, už to vo veciach hmotných, už aj zo stránky vonkajších nepríjemných pomeroch, dočkali sa novej školskej budovy, ktorej posviacanie, ači požehnanie vo vyšspomenutý deň vykonával dr. Anton *Kubaszák*, dekan a farár jurgovský. Pri tej príležitosti v peknej zaujímavej svojej reči, zvláštne na školskú kreštanskú výchovu poukazoval, čo každému kreštanskému rodičovi má veľmi na srdci záležať a v škole to aj právom požadovať. Lebo škola je nič iné, jako pokračovanie výchovy rodičovskej, ači sverenie dieťok druhému ku vychovávaniu a učeniu na miesto rodičov; teda v takom duchu a podľa tej žiadosti v jakom duchu a smere by si ich sami rodičia učili a vychová-

vali, keby mohli alebo čas mali t. j. po kresťanský. Vložme teda — pokračoval ďalej — vezmúc kríž do ruky, do tej školy kríž, Krista Pána, nech on tu vždy panuje v myšliach a srdciach tých, ktorí tu učia sa budú. Načo ozdobený kríž pod dôjmom nábožných citov na stenu miestnosti učebnej bol upevnení.

Po požehnaní nasledovalo skromné pohostenie.

Veru, veru školy kresťanské, školy náboženské zachovať a udržať a len učiteľom, duchom Kristovým nadšeným ich sveriť, má byť najväčšou starostou každej obci. Ktorí občania sú proti tomu ľahostajní, chladní, o svoje školy a učiteľa málo starosti majú, svoje školy ľahkomyselne ba z radosťou z rúk vydajú, deti svoje z jakejkolvek príčiny od školy odťahujú, alebo sem a tam ich do služby dajú, nebdajú o to, či do školy chodia a učiteľa tiež len tak ľadajako, po častejšom napomínaní, tráplivom chodení ba, pohrozením sa so zažalovaním, platia, ako sa to tu na Magure často stávalo a ešte i teraz sa dostane: takíto ľudia sú poľutovania hodní, nič neosvietení. Áno ti hrešia proti Bohu a proti svojim vlastným deťom!

Dobrí a rozumní kresťania chránia sa zbytočných výdavkov, popustia v paráde a v pýche, často neoldomášujú, ba aj od úst si odtiahnu, aby len mohli svoju školu v poriadku mať, dieťkam za knižky zaplatiť, učiteľa statočne platiť; lebo dobre vedia, že dobrá škola, a či pobožný, poriadny a usilovný učiteľ, je veľké požehnanie pre obec; je zálohom dobrých, rozumných viac budúcich pokolení, budúceho blahobytu.

Ku vystaveniu tejto budovy s pomocou prispeli nasledujúci: Vd. a Dpáni Jeho Excellencia Pavel Szmracsányi, jako bývalý spišský biskup 500 korún; nebohy Fraňo Liptay, spišský kanonik a v. prepoš 20 korún; dr. Martin Pirhalla, dekan a farár v Podolíne 15 korún; Pavel Haber, ždarský farár 40 korún; Vincent Kussinszky, lethanovský farár a dekan 3 koruny; Ján Kubik, farár v Izsákfalu 2 koruny 50 halierov; Ladislav Moyš, chrastský farár 2 koruny; Pumpery a jeho kaplán J. Sterbák 5 korún; Fraňo Haber, krompaský farár 10 K.; Ján Sztarosztovíts, belánsky kaplan 4 koruny; Andrej Haber, kaplan zubrický 6 korún; Felix Gorrek, farár nedický 4 koruny; Anton Kubaszák, dekan a farár jurgovský 5 korún a M. Nyulaszi, farár tribšský 4 koruny. — Za čo láskavým dobrodincom najvrúcnejšie poďakovanie i tuná vzdávame a na nich o hojné Božie požehnanie prosíme.

Ku cieľuprimeranému a dobrému vybudovaniu tej školy, mnoho prispela svedomitosť a usilovná dbanlivosť Jozefa Haszaja, murarského majstra z Kacvina, jako stavateľa. Taktiež uznanlivosť zaslúži tunajší rychtár M. Vaniček, ktorý pritom veľkú starostlivosť a ochotnosť preukázal.

F. K.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Oznam.

Náš vremlilovaný velebný pán páter *Zaosek*, jakožto veľký dobrodinca chudoby, svoje diela «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» a «**Odrobinky svatby kani galilejskej**» obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského.

Úctive tedy prosím všetkých dobrodincoch chudoby, aby skrz zaopatrenie týchto poučno-zábavných knižočíek, pri prečítaní rozveselenú myseľ svoju — k obetovaniu milodarov pohli. — Kto má dobré srdco a chudobu miluje, nech sa hlási o knižočky u dolupodpísaného, ktorý niekedy pod menom «*Kozák*» alebo «*Jano zbúdy*» v našom milom «*Krestane*» dopisuje.

Cena je dľa možnosti; a preto nech sa nik nedýva na to, koľko je toho: ale na jaký cieľ. Hovorí sa: «*že dobrého býva málo*».

Láskavé príhlasy vďačným srdcom prijmem — a s chudobou za všetkých dobrodincoch sa modliť budem.

V Lutišiach, dňa 1. nov. 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.)

S hlbokou úctou sa značím *Ján Greben*, farár.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len taktó musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

J. P. S. F. Žiadanú adresu sme Vám udali listovne.

Vp. Fraňko K—k. v Dol.-L. Urobili sme dľa žiadosti.

L. P. v H. Mimo tých dvoch výtiskov, ktoré do týchto čias zasielali sme Vám, prikladame ešte iné tri, o ktoré budú sa patriční u Vás hlásiť a ktorí Vás istotne požiadali o to, by ráčili ste dovoliť, aby výtisky mohli dochádzať pod Vašou páskou.

Janko Bendik v Lipt. Ružomberku. Kalendár Sv. Vojtešský dostanete v Spolku Sv. Adalb.-Vojtecha v Trnave. Cena 60 halierov.

Vel. p. L. T. Vittencz. Na dopisnicu odpovedáme nasledovne: O čísla ráčte písať našej administrácii, ktorá Vám to vybaví; z brošurkou však by sme Vám poslali aj hneď, ale keď nepíšete za jaký obnos, teda dočkáme za odvetou.

Johan Petras, Bukovina. 1. Postaráme sa. 2. Odpovieme listovne.

Matej Puras, Rudinsko. I Vám podobne.

Michal Surán, v K. Nerozumieme na čo vlastne pýtate sa? «*Krestan*»-u podobný volá sa «*Néppart*», na ktorý tak samé môžete predplatiť a objednať, jako i u «*Krestan*»-a.

Št. Hl. Príde čas aj na to už ráz. Zdravstvujte!

Vp. Anton K—k. Té knižočky možno aj u nás v red. «*Posla Sv. Antona*» Budapest, VIII. Szentkirályi-u, 28/a dostať. Tedy prosíme dôstojnosť Vašu, aby pamätal Ste na nás s tými objednávkami. Na zdar!!

Prirodzené víno.

V terajšej zožidovštelej dobe sotva možno dostať spravodlivého vína, ktoré by sa mohlo spokojným svedomím upotrebiť ku sv. omši. My odporúčame vína veľk. p. **Franca Buzátha**, ktorý dorába vína na «**Hedálji**» v **Beregszászu**. Ceny primerane ľavné. Vína této sú stále, mocné, výbornej barvy a chuti príjemnej.

Pri rodinnom stole výborne osvedčilo sa zavedenie Kathreiner Kneipp sladovej kávy. Kto chce dobrú kávu piť a pri tom šporovať, nech potrebuje len pôvodnú kávu Kathreineru v známých bálkoch pôvodných. Čo sa otvorilo merá a predáva neni nikdy Kathreiner, na čo zvlášte upozorňujeme ctené gazdiny. Nepatrne vyšší výdavok, mnohonásobne sa im nahradí, pretože len pôvodne Kathreinerová káva je skutočne lacná.

Dokazaná vec je, že medzi všetkými oznamovanými liekmi najviac rozšírený je svetochýrni Fellerov Elsa-Fluid, bo on pri najviacerých chorobách rýchlu pomoc poskytuje, prečo je aj nevyhnutne potrebný v každej domácnosti. Všeobecne zná sa, že Fellerov Elsa-Fluid proti chorobám žalúdočným, proti zachrypnutiu, zašľajmovaniu, proti chorobám čuvov (nervov), proti slabosti, boleniu krížov, oslabeniu očí, zapáleniam atď. rýchle a isto účinkuje. 12 fláštičiek, alebo 6 duplovaných fliaš pošle za 5 kor. franco dorábateľ Eugen V. Feller, lekárnik v Stubi, Kostolna ulica č. 18. (Horvatsko). Ďalej všade vychvaľujú dobre rozšírené špeciality Eugena Felleru, ako Fellerove čistiace Elsa-pilulky, pľúcový sirup, prach pre dobytok atď. Treba sa chrániť od napodobnení a zamenení a nebrať iných ako len vždy naznačených svetových fluidov, zvlášte keďže nie ľudia školovaní, ale aj ženy a neodborní ľudia robia recepty a iné svetové fluidy.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Budapešť, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena:

12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ľudovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 7.35—7.85, peštianska K. 7.15—7.75, belehradská K. 7.35—7.80, banátska (76 kilogramová) K. 7.30—7.70. — *Raž:* K. 6.00—6.20. — *Jačmeň* na krm K. 5.40—5.70. — *Ovos:* prvotriedny 5.50—5.65, druhotriedny 5.40—5.50. — *Kukurica:* K. 6.10—6.25. — *Repica:* K. 10.00—10.50. — *Proso:* K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13.40	12.90	12.50	12.00	11.70	11.40	10.80
			č. 7	7½	8		
			K. 9.60	8.00	6.20		

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 9.75—10.50, tmavý K. 7.20—7.85, drobný K. 11.00—11.50, tarkavý K. ——. **Hrach:** K. 11.—12.00. — *Šošovica* veľká čistá K. 10.00—12.00. — *Konopné semä:* K. 9.00—9.50. — *Lanov semä:* prima K. 12.90—13.00. — *Rasca:* K. 29.00—30.00. — *Mak:* sivý K. 25.00—26.00, modrý K. 26.00—27.00. — *Ladník:* K. 7.00 do 7.50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 87.00—88.00, kockový K. 89.00—90.00, kandis tiely K. 87.00, žltý K. 86.90 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 147.00 do 148.00. Denaturalisovaný, k prlemyselnými účelom jeden barill 35.50—36.00.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 41.50 prima ruskô (***) K. 32.50 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 15.75—17.00, slavovský (1903) K. 16.00—16.50 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 14.50 do 15.00, srbské (80—85 kus.) K. 15.50—16.00.

Ďatelinové semä: lucerna K. 55.00 do 60.00 za 50 kilogr.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrada. **Benedikt Sachsels, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošli e a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merku»), Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

K nákupu všetkých plátien a látok, jichž v domácnosti jest treba, doporučujeme vrele Tkalcovské výrobné spoločenstvo „Vzájemnosť“ v Hronove (Čechy). Vlastní výroba. První nákupní pramen. Nejvýhodnější nákup pro nevesty, hotely a ústavy. Cenník a vzorky na ukážku zdarma a franko.

Do úctivej pozornosti odporúčam bal sam Svätého Antona Paduanského. Nezčisene mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctiteľia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krvi, hlavybôľu, lámčkám a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného kréahy s opisom upotreby 1 koruna 20 halterov.

K dostaniu výlučné u

Jozefa Hübner, lekárne Červeného kríža, Baja, Erzsébet királyne-út 22. szám.

Vnemocnici Sv. Rochusa bolo už 136 pádov takých z pomedzi ktorých ostalo úplne vyliče- ných 129. Od dávnejšej doby totiž upot- rebujú na proti lámke takzvaný

KRIEGNER
REPARATOR.
Veľká fláška stojí 2 kor. — Malá fláška 1 kor.
Chránime sa od napobúhajúcich.
Hlavný sklad je:
viekárni Korona,
Budapest, VIII., Kalvin-tér.
Kdostaniu je aj po druhých le- kárňach. Poštové rozposie- lanie je každodenne.

Najlepšie

Koše

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Na 8-dňovú próbu

Len 2,75 zl.!

zašlem opravdivé americké niklové.

Anker-Roskopf hodinky,

na dobierku alebo za vopred poslaných 2 zl. 75 krajciarov. Diplomované anti-magnetické hodinky sú v jemne vyhladenej schránke upravené, v 36 hodinách raz ich treba natiahnuť. Vpáde by nezodpovedali, peniaze behom 8 dní nazpät vrátim. Pri objednaní 2 kusov jeden kus len za 2 zl. 50 kr. Niklové Anker-Roskopf hodinky uspokojajú každého úpne, trvácnosť a punktovné chodenie prevyšuje mnohé drahé hodinky. Zvlášť ny osov vezmú pri týchto niklových Anker-Roskopf hodinkách **gazdovia robotníci, strojnici a. d.,** slovom každý, kto jedny silné, trváce a hodnoverné hodinky chce mať.

Takýchto hodinek je už mnoho tisíc v úžitku pri úplnej spokojnosti. Každý objednatel ku hodinkám **zdarma dostane** jednu úhadnú reliazku z nového striebra. **3-ročná záruka za punktovné chodenie.** — Hlavný sklad amerických Roskopf hodin je **Lev Lateiner, Vieden, I., Fleischmarkt 42.** Raďte na pravú adresu pozorovať.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kříž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojime: pri lamke, lupaniu, astmatických neduhoch a bezsnivost, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krvi, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti poste.e, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, chorych ľudí, ktorí by svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, keďže môj dvojnásobne magnetický kříž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej síly zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korun. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

(Odtisk zakázaný.)

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjáne.

(Odtisk zakázaný.)

Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktorého sme tak radi počúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Sused Michal», vravel medzi iným, bol veľmi obľúbeným človekom a dedinským rychtárom; mal dve dcéry, z ktorých jedna, 18ročná Mária vydala sa mala za syna zámožného liehvära, Martina. Tá druhá dcéra bola bledá, chorľavá, 18ročná dievčica, trpela od detinstva na pakostnicu, štiepanie v údoch; ramená a nohy jej boli opuchnuté, vždy mala bolesti hlavy, klopanie srdca, závrat ju napádal a mdloba, a poneváč takmer vždy ležala v posteli, nemala chuť k jedlu. Bohatý gazda nešetril peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyliečil, ale nič nepomohlo. Pred tromi rokmi, keď sa starašia dcéra vydávala mala, nevedel ani gazda sám, koho by mal pozvať za

starejšieho bez toho, že by ostatných susedov nejak neurazil, z ktorých jedonkaždý milierád by bol šiel za starejšieho, lebo všetci milovali gazdu. Tu si razom vzpomien na mňa a na krásne časy, keď sme spolu slúžili pri vojsku. Vtedy povedal svojej manželke, s ktorou sa radil, koho by mal pozvať za starejšieho: «Môj starý priateľ učiteľ ten a nikto iný nebude starejším! Hneď pisal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorú mu milešť Božia vnukla. Svitol deň svatby. Hostia sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň potom šli sme za zvukov príjemnej hudby domov, sde sa pri víne, hudbe a tancoch všetko rozveselilo. Razom nastalo ohromné rozčulenie. Gazda klesol stáby ho hrom bol uderil, oči mal zavreté, triasol sa na celom tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamlkla, svatobníci stáli od ľaku bledí ako prikovaní. Hneď otvorili okná a gazda umývali octom a vodou, ale všetko marne; ženy a dievky bedákaly a zúfale si vlasy šklbaly, srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vzkrsla v hlave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju:

«Oh, keby sme tu mali Fellerov Elsa-Fluid, ten by nášmu priateľovi istotne pomohol!» Moja manželka rýchlo prekulala svoje vačky a na šťastie našla dve fľašky; vzal som jej jednu z ruky kľakol k Michalovi, natrel som mu okolie srdca, prsá a hlavu a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného Fellerovho Elsa-Fluidu do úst. Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda onedlho vstal; všetci plakali od radosti, blahoželali gazdovi a mne. Veselie sa zase započalo, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripíjali na zdravie dorabateľa lekárnik Eugena V. Feller v Stubici. O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že zkadial poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid? a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy môj priateľ a dobrý známy gazda, kaprál Hoffer, ako trpel na bolesti žalúdka, mdloby, nechuf k jedlu, jatrovú nemoc,

klanie, tak, že ho z vojančiny domov poslali, ale doma mu tiež nebolo lepšie, vždy viac a viac chradnul, mal koliku, bolesti prs, užil všelijaké lieky, ba i všelijakých fluidov, o ktorých čítal v kalendároch, ale nič mu nepomohlo. Tu čítal raz v kalendári rozprávku o Fellerovom Elsa-Fluide a o Elsa-pilulkách a hneď si objednal u lekárnik Eugena V. Feller v Stubici, Templom-utca 18. (Záhrebská stolica) 1 tucet (12 fľašiek) Elsa-Fluidu za 5 korún a 6 škatuliek Elsa-Piluliek na prehnatie za 4 kor. Poštovné porto zaplatil dobrý apatekár sám. Užil denne trikrát po 20 kvapkách Elsa-Fluidu v šálke sladkého mlieka a tri si denne 2 krát čistým Elsa-Fluidom žalúdok, brucho, prse a všade tam, kde bolel cítil; z Elsa-Piluliek užil denne 4 a bolo mu so dňa na deň lepšie a teraz je úplne zdravý a každému odporúča proti všetkým neuhom pravý Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove Elsa-pilulky. Teraz všetci ľudia v dedine užívajú Fellerov Elsa-Fluid a liečia ním menovite popáleniny, rany, klanie, štiepanie v údoch, zrádnik, hlísty u detí, slabý zrak. Jeden človek bol už takmer slepý, a za 6 týždňov upotrebil Fellerov Elsa-Fluid rozriedený s vodou k umývaniu a teraz zase vidí ako predtým, keď bol ešte mladý.

Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!»

Dalej chuť ľudia Fellerov Elsa-Fluid proti vytknutiu, ruži, bolesti prs, bolesti hrdla a gágora, záduchu, pluvaniu krvi, zachrýpnutiu, krčom, nočnému poteniu, ba aj proti zastaralým neuhom nervosity, bleďačke, a málokrevnosti som počul Fellerov Elsa-Fluid chváliť a užívaný súčasne s Elsa-pilulkami osoží aj oproti žltáčke a žalúdočným chorobám.

Ja sám, — tak rozprával učiteľ ďalej, — ďakujem Elsa-Fluidu, že zase dobre vidím, lebo prv, než ma Hoffer upozornil na Fellerov Elsa-Fluid, som už už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zle už bolo smojima očima! Gazda hneď objednal u lekárnik Eugena V. Feller v Stubici (Templom-u. 18.) 4 tucety Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdravela i jeho mladšia dcéra, a teraz často objednávajú 1 tucet za 5 korún pre chudobných.

Zo svatobných hostov už tiež mnohí objednali si Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove hnejúce Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj pri hučení v ušiach, škroulosnom hnojení výšpe, pri zimnici, borúčke, influenci, nátku, ochromeníu ramien a nôh, hämerrhoidov (zlatej žily), kyslého grgania, mdlôb a menovitie oproti bolesti zubov. Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú, mi nedávno môj priateľ sdelil. Rozumie sa, že som si aj ja hneď objednal Fellerov pravý Elsa-Fluid, predne 24 fľašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 fľašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Nielen nemocní, lež i zdraví si objednávajú Elsa-Fluid ku každodennému umývaniu. Som presvedčený, že mi každý povďačný bude, kto si objedná Elsa-Fluid. Len sa varujme od napodobenín a objednávajme rovno v Stubici a napíšme jasno adresu lekárnik: **Eugen V. Feller** lekárnik, Stubica, Templom-utca 18 (Urvatsko.)

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z esencií príjemne voňajúcich bylín so známku „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Poneváč najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opr vdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid objednet si atd.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Zdarma pri 12 fľaškách, dostanete po každom opätovne objednanom tucte, aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! Elsa-Fluidu 1 fľašku. **Chraňme sa od napodobovania!** — Menej neposielať.

12 fľaš alebo 6 dvoj. fľaš 5 korún — hal. 48 fľaš alebo 24 dvoj. fľaš 16 korún — hal.

24 „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „ 60 „ „ 30 „ „ 20 „ „

36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „

Kto na žalúdočnej bolesti a na netrávenie (chufi k jedlu) trpí, tomu najlepšie odporúča ju sa Fellerove Reb. rbara-Elsa-Pilulky s ochrannou známku «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tieto pilulky istotne rýchlo a bez bolesti napomáhajú na prehnatie; účinkujú rýchle, isto, bezboľastne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia uľavu ako bole aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzľahšie pri zlom trávení, žltáčke atd. atd. a pri druhých chybách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Veľký počet povďačných listov. Mnoho pochvaly o užívaní piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltu zabarvených škatulkách nachodí sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) stojí 4 korúny.

(6 škatuliek) stojí 4 korúny.

Osem ročné dievča č. z celú zimu trpelo na nohy bolesti a kroz «Elsa-Fluid» za jeden týžden celkom vy zdravelo.

Josef Kraják
Nemesény (Tekovská stol.)

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid a prave Fellerove Elsa pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorabateľa:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol.)

Na prosby, prospekty, návody, ku užívaniu atd. dostane každý z darma

Na proti hlavy bolesti, hučanie v ušach, z ubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemocách s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».

Juraj Király
Svätý Lavrinec (Baraňanská stolica).

Každě hospodine

možno blahoželat, ktorá z ohľadu na zdravie, uspokojenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jedn ducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.

